

eul_wid: tyc-be

Ζώσιμος ὁ Πανοπολίτης · Zosimus of Panopolis

On the Tribikos and the Tube

Περὶ τοῦ τριβίκου καὶ τοῦ σωλήνος

Period: Ὀψιμαρχαία [Late Antique](#)
Dialect: Κοινὴ τεχνικὴ [Technical Koine](#)
Domain: Ἐπιστήμη [Science](#)
Format: Πραγματεία [Treatise](#)

2.236. (1t) ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΙΒΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΩΛΗΝΟΣ Ἐξῆς δὲ τὸν τρίβικόν σοι ὑπογράψω. Καλεῖται δὲ αὕτη ἡ δι' ἄσκοῦ ἢ παρὰ Μαρίας τεχνοπαράδοτος· ἔχει δὲ οὕτως. «Ποίησον, φησιν, ἐκ χαλκοῦ ἑλατοῦ σωλήνας τρεῖς, λεπτόν τὸ ἔλασμα ἔχοντας σταθμοῦ πάχος σμικρὸν παχύτερον ὥσπερ χαλκοῦ τηγάνου πλακουντηρίου, μήκος ἔχον πῆχεος α' [?] '. Ποίησον οὖν σωλήνας τρεῖς τοιούτους, καὶ ποίησον πάχος ἔχον τὸ μήκος παρὰ παλαιστήν, ἄνοιγμα δὲ τοῦ χαλκείου σύμμετρον. Οἱ δὲ τρεῖς σωλήνες ἐχέτωσαν τὸ ἄνοιγμα τραχήλου βίκου κούφου ἡλάριον, τοῦ δὲ ἀντίχειρας, ἵνα δύο λιχανοὺς αὐτοῦ ταῖς δυσὶν χερσὶν συναρηρότας ἐκ πλευρῶν. Τοῦ δὲ χαλκείου περὶ τὸν πυθμένα, αἱ τρεῖς τρῶγλαι προσαρμόζουσαι τοῖς σωλήσι, καὶ ἄρμοσθέντες προσκολλάσθωσαν, τοῦ ἄνω παραδόξως πνεῦμα ἔχοντος. Καὶ ἐπιθεὶς τὸ χαλκεῖον ἐπάνω λωπάδος ὀστρακίνης ἐχούσης τὸ θεῖον, συμπεριπηλώσας τὰς συμβολὰς στέατι ἄρτου, ἔνθες ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν σωλήνων βίκους ὑελοὺς μεγάλους, παχεῖς, ἵνα μὴ ῥαγῶσιν ἀπὸ τῆς θερμῆς τοῦ ὕδατος κομιζούσης ἀνὰ μέσον. Τὸ δὲ σχῆμα τοῦτο. Λιχανὸς σωλήν. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος τρόπος κομιδῆς ὕδατος θείου, ἀλλ' οὐχ ὥς ὁ τρίβικος.

2.237 Ἔστω σωλήν εἰς πυθμένα χαλκείου ἐντεθειμένος, μήκος πῆχεως α' [?] '. Τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ βίκος εἷς καὶ ὑποκάτω λωπὰς θείου ἀπύρου, εἰς ἣν συναρμόζει τὸ χαλκεῖον καὶ περιπηλοῖ στέατι ἢ κηρῷ, ἢ πηλῷ, ἢ ὥς βούλει· καὶ καύσας, ἀνάσπα. Ὁ δὲ τύπος οὗτος. Ἐγέλασά σοι καὶ εἰς ἐξάκουστον ἐν ταῖς τάξεσι τῶν ὀργάνων τούτων. Φησὶ γάρ· «Εἰς ἐκάστην ἐχέτω ἡ λωπὰς μνᾶν θείου ἀπύρου.» Καὶ ἐθαύμασά σε καὶ ἐν τούτῳ ὅτιπερ οὐκ ἀνασχομένη τοῦ φθόνου ἠξίωσας καὶ ταῦτα γραφῆναί σοι. Τάχα δὲ καὶ εἰς κατάγνωσιν ἦκες τοῦ φιλοσόφου, ὅτιπερ ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὅτι· «Ταῦτα ἐκὼν παρεσιώπησα διὰ τὸ ἀφθόνως αὐτὰ κεῖσθαι ἐν ταῖς ἄλλων γραφαῖς ... στέατι, ἢ κηρῷ, ἢ πηλῷ, ἢ ὥς βούλει, καὶ καύσας, ἀνάσπα. Ὁ δὲ τύπος οὗτος ἐν γραφαῖς. Καὶ ἐνκύψασα εἰς ἀκάματον φθόνον, κατέγνωσ τοῦ φιλοσόφου μάτην. Οὐ γὰρ ἐνόησας τί εἶπεν. Οὐκ εἶπεν γὰρ, ὥς καὶ ἐν τοῖς πρότερον ὑπομνήμασιν, ὅτι «τῶν ὑδάτων ἡ ποίησις», ἀλλὰ «ἡ ἄρσις.» Ἔτερον γάρ ἐστι ποίησις, καὶ ἕτερον ἄρσις. Οὐχ ὑδράργυρον αὐτῶν εἶπεν ἀφθόνως γεγράφθαι· τὴν δὲ ποίησιν οὐδεὶς αὐτῶν ἐξέθετο· τοῦτο γὰρ ἦν τὸ ἐμφανὲς μυστήριον, τοῦτο ἐστὶν τὸ σφόδρα κεκρυμμένον. Ἡ οὖν ἄρσις τοιάδε ἐστίν, ἢ διὰ τούτων τῶν ὀργάνων καὶ τῶν ὁμοίων, τῶν ὥς ἀπὸ τοῦ νοὸς γινομένων. Καὶ μάλιστα ἐὰν [εἴ] τις προπαιδευθῇ τὰ πνευματικὰ Ἀρχιμήδους, ἢ Ἡρώωνος καὶ τῶν ἄλλων καὶ τὰ μηχανικὰ αὐτῶν. ΠΕΡΙ ΕΤΕΡΩΝ ΚΑΜΙΝΩΝ. — Ἐπειδὴ ἐξῆς ὁ λόγος ἡμῖν περὶ καμίνων καὶ καταβαφῆς πρόκειται,

οὐ βούλομαι πρὸς σὲ ποιεῖσθαι ἐμπεσοῦσαν ταῖς ἄλλων γραφαῖς. Καὶ γὰρ παρὰ Μαρία· «Ἡ τῆς ὀρωμένης καμίνου οὐ κεῖται διαγραφὴ, ἥς ὁ φιλόσοφος οὐκ ἐμνημόνευσεν, οὐ μόνον πρισμάτων καὶ τῶν ἄλλων περὶ ὧν ἡρέμα ἐν τῷ περὶ ποσότητος πυρὸς ὑπομνήματι διέλαβον.

2.238

» Ἵνα οὖν μὴ δόξη τι λείπειν τοῖς σοῖς γράμμασιν, ἔστω παρὰ σοὶ καὶ ἡ κάμιнос Μαρία , ἥς καὶ ὁ Ἀγαθοδαίμων ἐμνημόνευσεν ἐν τῷ λόγῳ οὕτως· «Ἡ δὲ τῆς κηροτακίδος τοῦ κρεμαστοῦ θείου τάξις οὕτως γίνεται. Λαβὼν φιάλην, σμέρησον, ἢ λίθῳ παράτεμε τὸ μέσον κυκλοτερῶς τὸν πυθμένα τῆς φιάλης, ἵνα ἐμβῇ κάτω ὀξύβαφον σύμμετρον. Καὶ βαλὼν ὀστράκινον ἄγγος λεπτὸν, προσηρμοσμένον τῇ φιάλῃ, ἵνα ἡ κρεμαστὸν ἐκ τῆς φιάλης ἄνωθεν ἀπ' αὐτῆς ἀντεχόμενον· φθανέτω δὲ ἐπὶ τὴν σιδηρᾶν κηροτακίδα. Καὶ ἐπιθεὶς ὁ βούλει πέταλον, ἢ ὁ ἂν ἡ γραφὴ αἰτῇ ὑπὸ τὸ ἄγγος καὶ ὑπὸ τὴν κηροτακίδα ἅμα τῇ φιάλῃ, ἵνα ἔσωθεν βλέπῃς, καὶ συμπεριπηλώσας τὰς ἀρμογὰς, ἔψε ἐφ' ἃς λέγει ὥρας ἡ ἡμετέρα ἡ τάξις. Τοῦτό ἐστι τὸ κρεμαστὸν θεῖον, καὶ κρεμαστὸν ἀρσένικον ὁμοίως. Δίδου τρυμαλίαν λεπτὴν βελόνῃς, μέσον τοῦ ἄγγους.» Ὑαλῇ ἄλλῃ φιάλῃ ὕψωμος τε· ἢ τῷ δὲ τὸ ἄγγος τὸ ὀστράκινον ἐοικὸς τοῖς τῶν ὀρβίων κύβοις, ἀλλ' ἐοικὸς τοῖς τῶν ἀγγείων κύβοις. Ἡ δὲ κάμιнос φουρνοειδὴς, φησὶν ἡ Μαρία , ἔχουσα ἄνω τρεῖς μαζοὺς, ἢ ἀνοχὰς, ἢ σύροντας. Καῦσον δὲ καλάμοις ἐλληνικοῖς κατὰ πρόβασιν, νυχθήμερα δύο ἢ τρία, πρὸς ὃ ἔχει ἡ βαφή· καὶ ἄφες ἀποφρυγῆναι ἐν τῇ καμίνῳ. Κατάσπα δὲ δι' ὅλης ἡμέρας ἄσφαλτον, ἐπιβάλλων ἅ οἶδας, καὶ χαλκὸν λευκὸν ἢ ξανθόν. Δύναται δὲ ὧδε γενέσθαι, καὶ τὸ ἡθμοειδὲς ὄργανον λευκαίνει, ξανθοῖ, ἰοῖ, παροπτᾶ, ἀντέσματα ποιεῖ, μαλαγμάτων καταβαφὰς, καὶ ὅσα ἂν ἐπινοῇς. Ἡ δὲ ποίησις αὐτῆς αὕτη.